

Katse hevosen hyvinvointiin-seminaari 11.11.2022

Essi Wallenius
KPEDU/Armenta
Benessi Oy

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Esiintyjä ja esityksen kulku

Essi Wallenius

Asiantuntija,

Mittarit hevosen hyvinvoinnin arviointiin-hanke

KPEDU

Hevos- ja eläintieteen kandidaatti (Bachelor of Equine and Animal Science)

Kotieläintieteen maisteri (MMM)

Sertifioitu nautojen ja siipikarjan hyvinvoinnin auditoija

Esityksen tavoitteena on vastata kysymyksiin:

- Millainen on laadukas ja toimiva eläinten hyvinvoinnin mittaristo?
- Millaisia hevosten hyvinvoinnin mittareita jo on?
- Millaisia puutteita olemassa olevissa mittareissa on ja miten hankkeemme tulee näihin puutteisiin vastaamaan?

Kuva: Krista Järvelä

Eläinten hyvinvoinnin mittaristot ja niiden vaatimukset

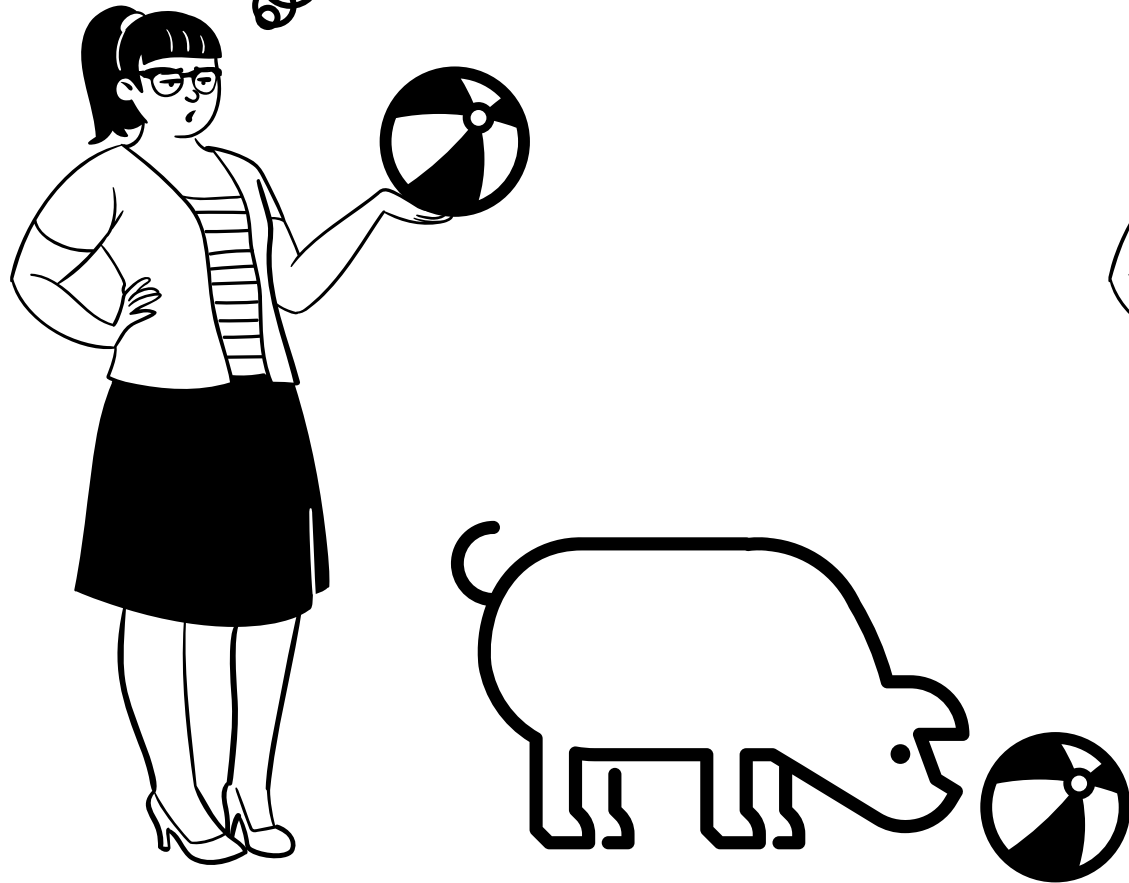
1. Valittavien mittareiden tulee olla tieteelliseltä näkökulmalta uskottavia
2. Valittavien mittareiden tulee olla pääpainoltaan eläinperäisiä ja niitä täydentämään valitaan resurssi- ja johtamisperusteisia mittareita
3. Valittavien mittareiden tulee yhdessä arvioida eläimen hyvinvointia mahdollisimman laajana kokonaisuutena
4. Mittareiden valinnassa ja painokertoimien avulla tulee varmistua siitä, että mikään yksittäinen hyvinvoinnin osa-alue ei ylikorostu lopputuloksissa
5. Mittareiden tulee olla käyttökelpoisia, eli kohtuullisessa ajassa toteutettavia, kohtuullisella koulutuksella ymmärrettävissä olevia ja luotettavasti toistettavissa olevia

Kuva: Harjun opk, kuvaaja: Olli Leino

Resurssiperäisen ja eläinperäisen mittarin erot ja yhdistelmät

Sika voi hyvin, koska sillä on virike-esine!

Pallosta huolimatta sika ei voi hyvin, sillä siinä on nähtävissä hännänpurentavaurioita ja -käytöstä.

Kuva: AgriFarmacy

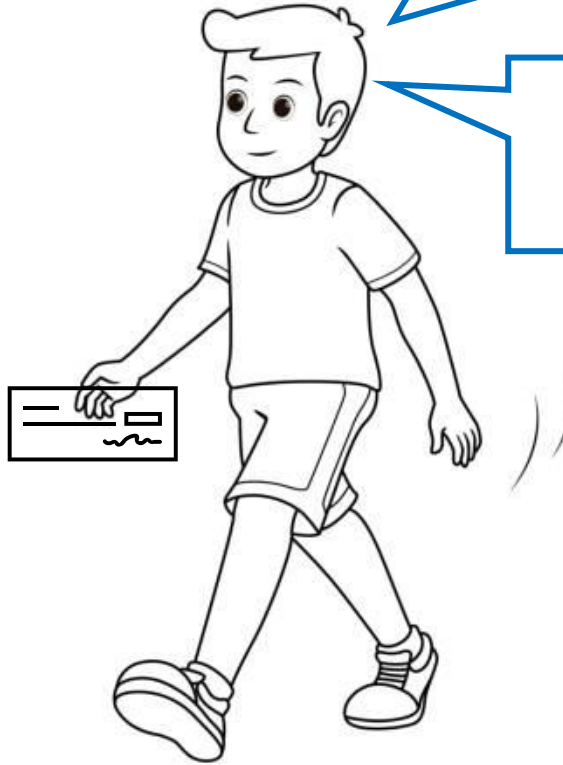
Johtamisperusteinen mittari

Kuinka paljon ja
kuinka usein
annatte
eläimille virike-
esineitä?

Kerran viikossa
kaksi palloa.

Tässä pallojen
ostokuitit.

WelfareQuality-järjestelmän mukaiset hyvinvoinnin kategoriat:		WelfareQuality-järjestelmän mukaiset hyvinvoinnin indeksit:
HYVÄ RAVITSEMUS	1.	Ei pitkittynyttä janoa
	2.	Ei pitkittynyttä nälkää
HYVÄT PITO-OLOSUHTEET	3.	Makuumukavuus
	4.	Liikkumisen helppous
	5.	Soveltuva lämpötila
HYVÄ TERVEYS	6.	Ei vaurioita
	7.	Ei sairauksia
	8.	Ei kipua aiheuttavia toimenpiteitä
NORMAALI KÄYTTÄYTYMINEN	9.	Sosiaalinen käyttäytyminen
	10.	Lajityypillisen käyttäytymisen mahdollisuudet
	11.	Ihmis-eläinsuhde
	12.	Positiivinen tunnetila

1. Eläinten hyvinvointi on kokonaisuus ja lopulta aina eläimen oma kokemus sen omasta fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista.
2. WelfareQuality on toistaiseksi luotettavin ja kattavin menetelmä mitata eläinten hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. Siinäkin on toki omat puutteensa.
3. Eläinten hyvinvointia voidaan edistää vähentämällä negatiivisia ja lisäämällä positiivisia kokemuksia.

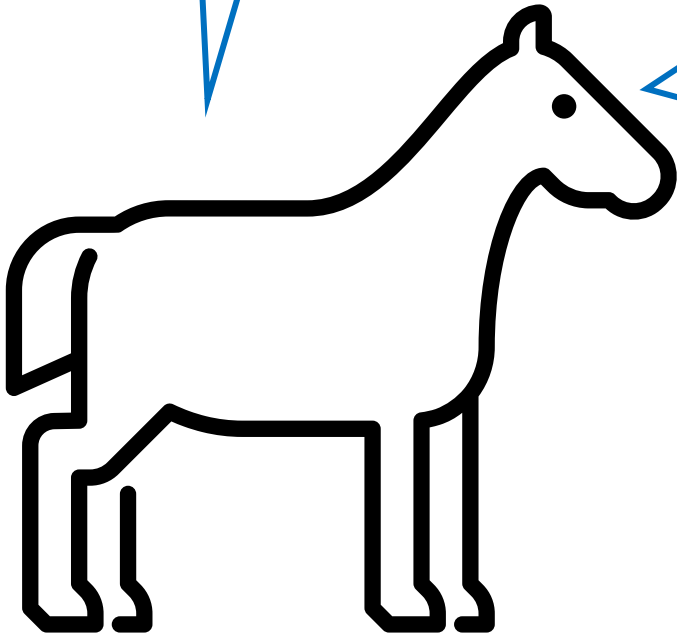

Hevosten hyvinvoinnin mittaristot

WMS-Welfare
monitoring
system 2012

AWIN-Animal
welfare index
2015

HWAP-Horse
welfare
assessing
protocol 2016

WelfareQuality-järjestelmän mukaiset hyvinvoinnin kategoriat:		WelfareQuality-järjestelmän mukaiset hyvinvoinnin indeksit:
HYVÄ RAVITSEMUS	1.	Ei pitkittynyttä janoa
	2.	Ei pitkittynyttä nälkää
HYVÄT PITO-OLOSUhteET	3.	Makuumukavuus
	4.	Liikkumisen helppous
	5.	Soveltuva lämpötila ja ilmanlaatu
HYVÄ TERVEYS	6.	Ei vaurioita
	7.	Ei sairauksia
	8.	Ei käytöstä aiheutuvaa kipua
NORMAALI KÄYTTÄYTYMINEN	9.	Sosiaalinen käyttäytyminen
	10.	Lajityypillisen käyttäytymisen mahdollisuudet
	11.	Ihmis-eläinsuhde
	12.	Positiivinen tunnetila

Hyvä ravitsemus (ei nälkää, ei janoa)

Kuva: Essi Wallenius

Kuva: Harjun opk, kuvaaja: Essi Wallenius

Hyvä ravitsemus (ei nälkää, ei janoa)

Kuva: Ville Vuorinen

Kuva: AWIN

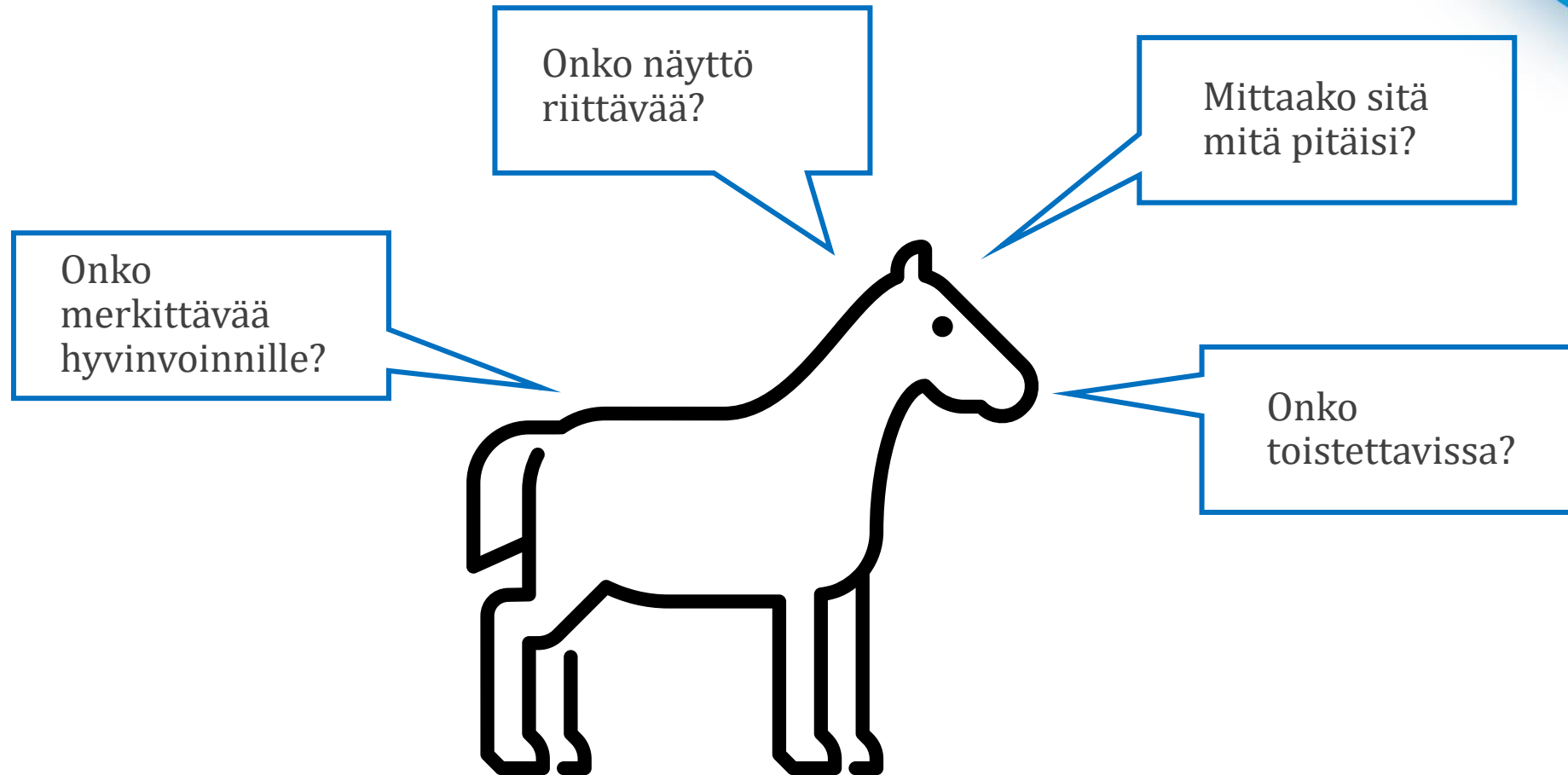
WelfareQuality-järjestelmän mukaiset hyvinvoinnin kategoriat:		WelfareQuality-järjestelmän mukaiset hyvinvoinnin indeksit:
HYVÄ RAVITSEMUS	1.	Ei pitkittynyttä janoa
	2.	Ei pitkittynyttä nälkää
HYVÄT PITO-OLOSUHTEET	3.	Makuumukavuus
	4.	Liikkumisen helppous
	5.	Soveltuva lämpötila
HYVÄ TERVEYS	6.	Ei vaurioita
	7.	Ei sairauksia
	8.	Ei käytöstä aiheutuvaa kipua
NORMAALI KÄYTTÄYTYMINEN	9.	Sosiaalinen käyttäytyminen
		Lajityypillisen käyttäytymisen mahdollisuudet
	10.	Ihmis-eläinsuhde
	11.	Positiivinen tunnetila

Mitä mitataan, miten ja miksi?

1. Mahahaavan syntyyn myötävaikuttaa vääränlainen ruokinta
2. Mahahaava on kliininen, kipua aiheuttava oire
3. Mahahaavan aiheuttama epämukavuus tekee hevosesta aggressiivisen

Tieteellisesti merkittävää?

Hyvä terveys

Kuva: Kati Tuomola

HYVÄ TERVEYS

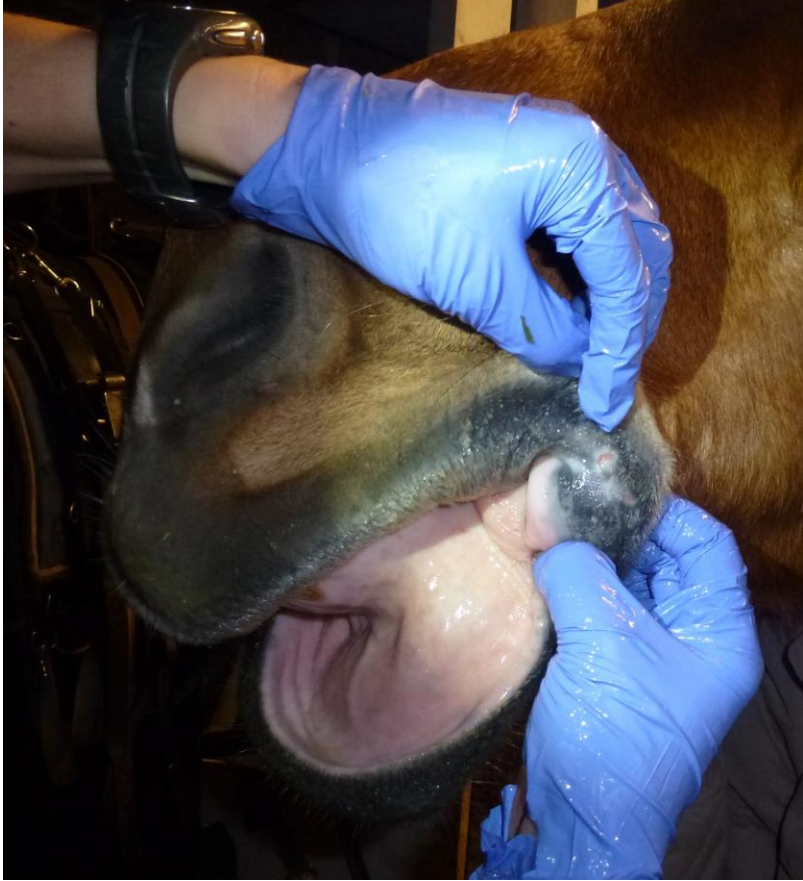
6.	Ei vaurioita
7.	Ei sairauksia
8.	Ei käytöstä aiheutuvaa kipua

Mistä jälki johtuu?

Onko tulkinta/ vakavuus
hevoselle sama?

Jääkö jotain
huomiotta/huomioidaanko
jotain liikaa?

Hyvä terveys

Kuva: Kati Tuomola

Kuva: Kati Tuomola

Hyvät pito-olosuhteet

1. Vapaan liikkumisen ja liikuttamisen määrä
2. Makuumukavuus
3. Ilmanlaatu ja soveltuva lämpötila

Kuva: Balanssiin (Essi Wallenius)

Normaali käyttäytyminen

Kuva: Pirjo Fager-Pintilä

WelfareQuality-järjestelmän mukaiset hyvinvoinnin kategoriat:		WelfareQuality-järjestelmän mukaiset hyvinvoinnin indeksit:
HYVÄ RAVITSEMUS	1.	Ei pitkittynyttä janoa
	2.	Ei pitkittynyttä nälkää
HYVÄT PITO-OLOSUHTEET	3.	Makuumukavuus
	4.	Liikkumisen helppous
	5.	Soveltuva lämpötila
HYVÄ TERVEYS	6.	Ei vaurioita
	7.	Ei sairauksia
	8.	Ei kipua aiheuttavia toimenpiteitä
NORMAALI KÄYTTÄYTYMINEN	9.	Sosiaalinen käyttäytyminen
	10.	Lajityypillisen käyttäytymisen mahdollisuudet
	11.	Ihmis-eläinsuhde
	12.	Positiivinen tunnetila

Normaali käyttäytyminen

Kuva: Ville Vuorinen

Ihmis-eläinsuhde: AD,
FHA, VAA

Muu/Lajityyppillisen
käyttäytymisen
mahdollisuudet:
stereotyyppiset
käyttäytymiset,
laidunnusmahdollisuu
det

Positiivinen tunnetila:
HGS, QBA

WelfareQuality, pääkategoriat		WelfareQuality, indeksit	suhde WQ-järjestelmään	olemassa olevien mittareiden valideetti/käyttökelpoisuus	mittarin yleistilanne
HYVÄ RAVITSEMUS	1.	Ei pitkittynyttä janoa	sama kuin WQ		+muutamia kuriositeetteja
	2.	Ei pitkittynyttä nälkää	poikkeaa osittain WQ:sta		valintakysymys
HYVÄT PITO-OLOSUhteET	3.	Makuumukavuus	eri kuin WQ:ssa		Yhteistyömahdollisuus eri tahojen kanssa, halutaan
	4.	Liikkumisen helppous			valintakysymys
	5.	Soveltuva lämpötila	eläinlajiirippuvaista, mutta ei vastaavia muilla lajeilla		päteviä, valintakysymys
HYVÄ TERVEYS	6.	Ei vaurioita			valintakysymys
	7.	Ei sairauksia			valintakysymys
	8.	Ei kipua aiheuttavia toimenpiteitä	muutettu hevosten tapauksessa "käytöstä aiheutuva kipu" muotoon, eli ei täysin vertailtavissa		osassa auditointien ammattitaitovaatimuskysymys
NORMAALI KÄYTTÄYTYMINEN	9.	Sosiaalinen käyttäytyminen			osittain ristiriitaista tutkimusnäyttöä, vaatii työtä, että päästään pelkistä resurssivaatimuksista
	10.	Lajityyppisen käyttäytymisen mahdollisuudet			pitää päättää mikä on relevantteja
	11.	Ihmis-eläinsuhde			Aikakysymyksiä, AD+QBA ja FHA+QBA korreloi, mutta vievät aikaa jos halutaan luotettavuutta
	12.	Positiivinen tunnetila			QBA, vaatisi varmaan oman golden standardin

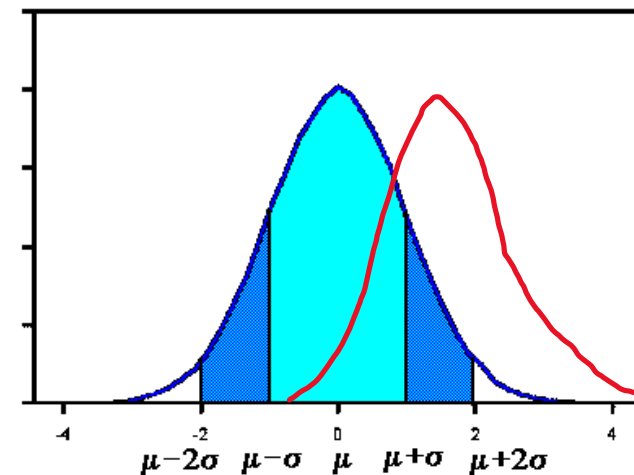
Työtä vaativat mittarit

MAKUUMUKAVUUS

- Ajankäyttö, jos/kun halutaan satsata eläinperäisiin mittareihin
- Menetelmät ja niiden hyväksyttävyys
- Mittarin reunaehdot

SOSIAALINEN KÄYTTÄYTYMINEN

- Ajankäyttö
- Mikä on kannustavaa?
- Mittarin reunaehdot

Seuraavat stepit, yhteenveto

1. Valmiiden mittareiden tulosten hajonta suomalaisilla talleilla
2. Hajonnan mukaisen arvosana-asteikon suunnittelun aloitus
3. Keskeneräisten mittareiden toteutusmahdollisuuksien suunnittelu ja testaus
4. Keskeneräisten mittareiden hajonta suomalaisilla talleilla

Kuva: Krista Järvelä